

KRAFTCENTRALEN 2, SOLBERGA

Antikvarisk konsekvensbeskrivning

Exteriör tillbyggnad, fasadändring,
interiör ombyggnad m.m.

LASERNA
RESTAURERING

2025-05-16

KRAFTCENTRALEN 2

SOLBERGA

Kraftcentralen 2
Solberga, Stockholm

Antikvarisk konsekvensbeskrivning
avseende exteriör tillbyggnad, fasadändring, interiör om-
byggnad m.m.

Beställare: HFF Byggpartner genom Adis Agic.

Utförd av: Henrik Nilsson, byggnadsantikvarie.

Kvalitetsgranskning: Max Laserna, byggnadsantikvarie.

Omslagsfoto: Kraftcentralen fotograferad från sydost.

Fotografier är där inget annat anges tagna av Henrik Nilsson april-maj 2025.

ANTIKVARISK KONSEKVENSBESKRIVNING

Bakgrund

Inom stadsdelen Solberga i anslutning till Älvsjö Centrum pågår sedan 2016 etableringen av den nya stadsdelen Älvsjöstaden, på tidigare industrimark som från 1910-talet använts för LM Ericssons kabelverk. Fastigheten Kraftcentralen 2, som är en av endast två bevarade industribyggnader i området, förvärvades 2024 av Stockholms Hantverksförening från Familjebostäder. Hantverksföreningens ambition är att erbjuda funktionella lokaler för den växande yrkesutbildningen Hantverksakademin, liksom ytor för föreningens medlemmar samt en publik arena för utställningar och evenemang. Förslag till ombyggnad har tagits fram av Hidemark & Stintzing Arkitekter.

Konsekvensbeskrivningen utgör en bedömning av ändringen utifrån plan- och bygglagens krav på varsamhet och det förbud mot förvanskning som följer av fastighetens höga kulturhistoriska värden. Konsekvensbeskrivningen ingår i underlaget för bygglovsansökan.

Kulturhistoriskt lagskydd

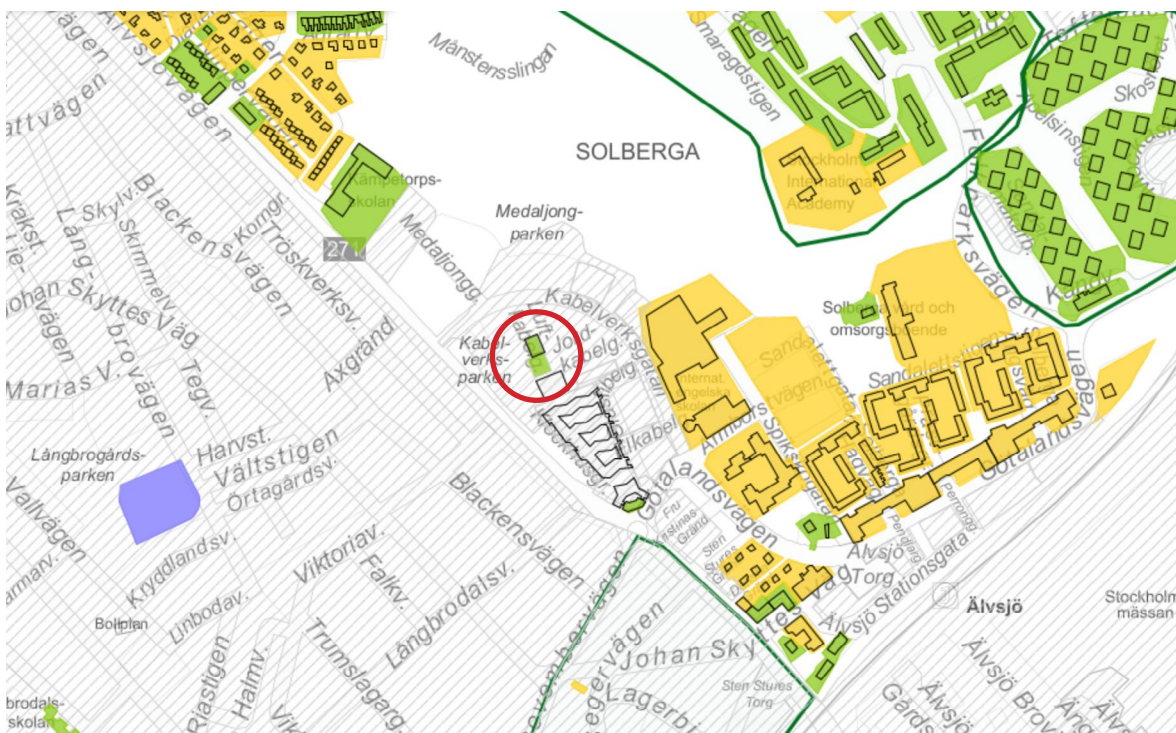
Plan- och bygglagen (PBL)

Fastigheten Kraftcentralen 2 är grönmarkerad i Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering av bebyggelse i Stockholm. Grönt är den näst högsta klassningen och innebär att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, vilket medför att förvanskningsförbudet i 8 kap. 13 § PBL ska tillämpas. 8 kap. 14 och 17 §§ PBL gäller för all bebyggelse och medför att underhålls- och ändringsarbeten ska utföras varsamt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt ska det enligt 14 § dessutom underhållas så att de särskilda värdena bevaras.

PBL:s varsamhetskrav och förbud mot förvanskning gäller vid alla ändringar, såväl exteriört som interiört, och oberoende av om en åtgärd är bygglovs- eller anmälningspliktig eller inte. (Boverket)

Gällande detaljplan

I gällande detaljplan Dp 2014-19688-54 (laga kraft 2018-02-28) regleras fastigheten av planbestämmelserna Q1, q1, k1, k3 samt f1. Q1 reglerar markanvändning där centrumändamål, besöksanläggning, kulturellt ändamål, mikrobryggeri, kontor och skola anpassat till byggnadens kulturhistoriska värde medges. q1 anger att byggnaden inte får rivas, samt att dess volym och ursprunglig exteriöra utformning ska bevaras, undantaget fasad mot eventuell tillkommande byggnadsdel. Enligt bestämmelsen k1 ska fönster till form, indelning och proportioner vara lika de ursprungliga, medan k3

Kraftcentralen 2 (röd cirkel) är grönmarkerad i Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering av bebyggelse i Stockholm.

anger att byggnadens karaktär som värmecentral med industriell arkitektur, material samt volymer av olika höjd ska beaktas. Ett område söder om nuvarande byggnad medger en tillbyggnad, som enligt bestämmelsen f1 huvudsakligen ska utföras i glas och trä samt utformas med särskild hänsyn till den befintliga kulturhistoriskt värdefulla byggnaden. Förslagets förenlighet med gällande detaljplan har inte bedömts inom ramen för konsekvensbeskrivningen.

Underlag för konsekvensbeskrivning

Detaljplan för del av fastigheten Kabelverket 11 m.fl. (Dp 2014-19688-54), laga kraft 2018-02-28.

Äldre ritningsmaterial från stadsbyggnadsexpeditionen (hämtat 2025-04-07).

Bygglovsritningar Hidemark & Stintzing Arkitekter, daterade 2025-05-16.

Platsbesök 2025-04-22, 2025-05-11.

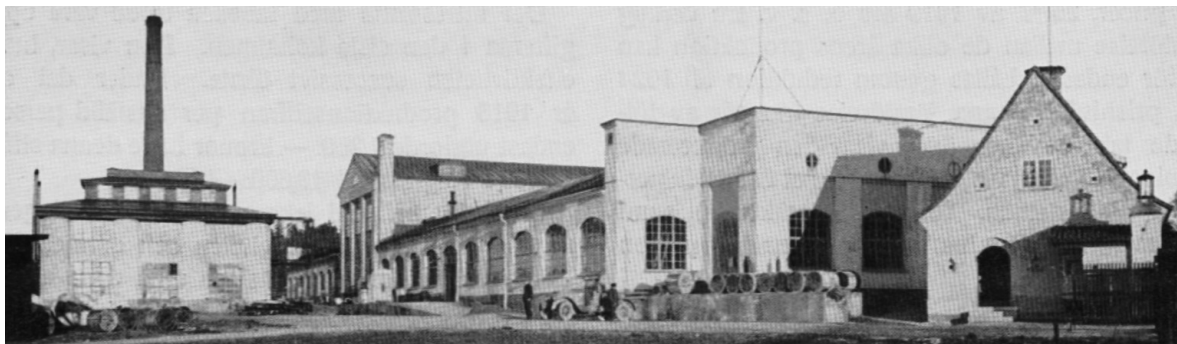
HISTORIK MED RELEVANS FÖR ÄRENDET

Området

I början av 1900-talet inleddes industriell verksamhet i Älvsjö, inom nuvarande fastigheten Kabelverket 2, när Aktiebolaget Butyrator 1904 började tillverka smörmaskiner och separatorer. Verksamheten lades ner 1907 och fastigheten köptes 1909 av Stockholms Allmänna Telefonaktiebolag (SAT) som grundats 1883. En omfattande utbyggnad av telefonnäten världen över i kombination med Första världskrigets utbrott 1914 ledde till att kabelmaterial blev en bristvara. 1916 beslutade SAT därför för att börja producera eget kabelmaterial. Platsen i Älvsjö lämpade sig väl då där fanns utrymme för såväl industribyggnader som bostäder för tjänstemän och arbetare. Dessutom var läget invid västra stambanan gynnsamt. Efter ritningar av arkitekt Ivar Callmander byggdes Butyrators gamla fabrikslokal ut och kompletterades 1917 med en koleldad panncentral och året därpå med det så kallade Klockhuset, en kontorsbyggnad i södra delen av området invid Götalandsvägen. Samma år, 1918, fusionerades bolaget med Aktiebolaget L.M. Ericsson & Co, som SAT länge haft ett nära samarbete med, till Allmänna Telefonaktiebolaget L.M. Ericsson.

På 1950-talet expanderade kabelverket genom en rad om-, till- och nybyggnader. Ansvarig arkitekt var Ture Wennerholm, som hade ritat företagets nya huvudanläggning i Midsommarkransen på 1940-talet. Wennerholm (1892–1957) hade under sin studietid arbetat för bland andra Lars Israel Wahlman, Ivar Tengbom och Gunnar Asplund, och hans verk kom i huvudsak att präglas av funktionalismen. De nya byggnaderna för kabelverket utformades i modernistisk anda, där gula tegelfasader och en för arkitekturstilen typisk effektverkan med varierande byggnadsvolymer och -höjder var gemensam nämnare för hela området.

På 1980-talet revs merparten av den äldsta bebyggelsen från 1910-talet och på 1990-talet tillkom de karakteristiska veckade kontorsbyggnaderna utmed Älvsjövägen, ofta kallade Dragspelshusen, efter ritningar av arkitekt Inga Varg vid Rosenbergs Arkitekter. I och med anläggandet av Älvsjöstaden har all industriell bebyggelse rivits frånsett Klockhuset från 1918, Kraftcentralen och ett kontorshus från 1950-talet, Dragspelshusen från 1990-talet samt Kavlis fabrik som ännu är i drift i området.

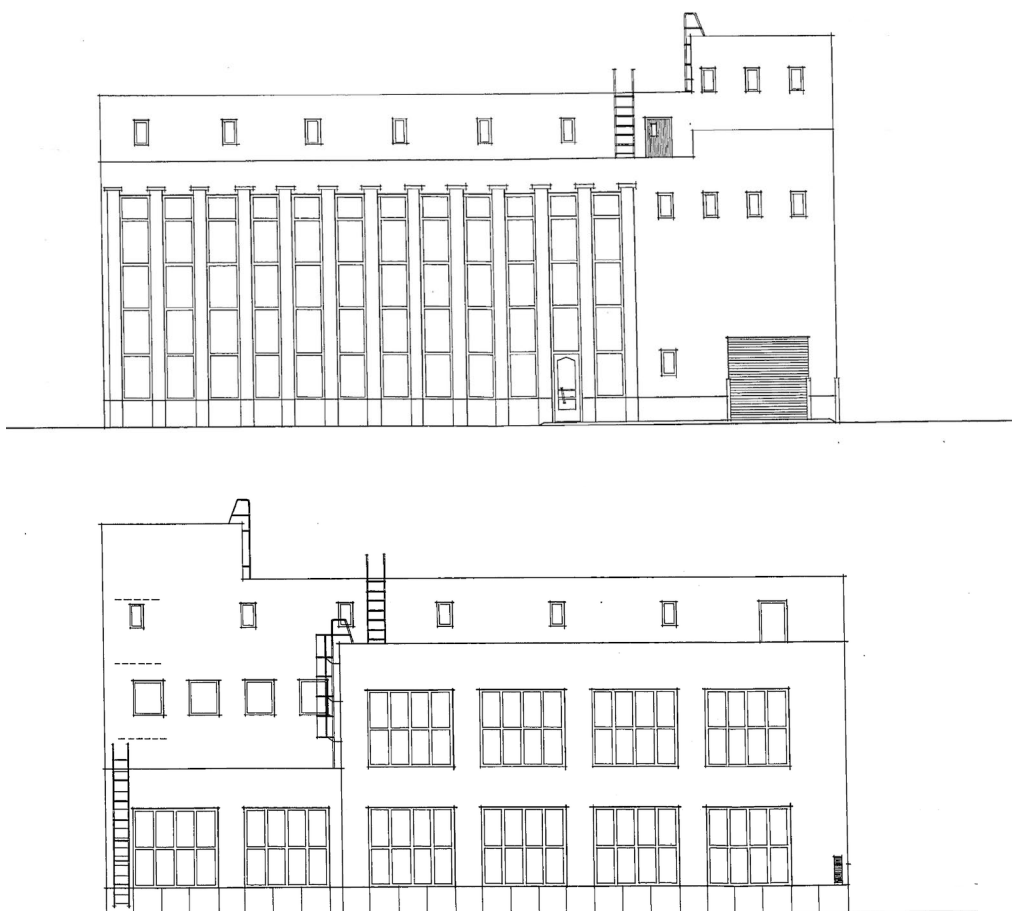

Ivar Callmanders ursprungliga byggnad för kabelverket med panncentralen till vänster fotograferad på 1920-talet. Bild från Wikipedia, fotograf okänd.

Kraftcentralen

Kraftcentralen uppfördes 1956–57 som en rektangulär byggnadskropp med en övre våning i form av en smal byggnadskropp något förskjuten från centralaxeln samt en lågdel i nordväst. Variationer i byggnadshöjd förekom även på övriga byggnadskroppar. Strax väster om lågdelen i nordväst placerades en högrest skorsten. Fasaderna gavs individuella gestaltningar, där de östra och västra präglades av stora fönsterytor medan norra och södra fasaderna hade en sluten karaktär.

På 1960-talet adderades en större byggnadskropp i söder efter ritningar av arkitekt Carl Dahl Steffenssen. Tillbyggnaden i två våningar inrymde verkstad, smedja, kontor, förråd och lager. Steffenssen låg även bakom ombyggnationer i tillbyggnaden under 1970-talet. Vid mitten av 1990-talet byttes tillbyggnadens fönster ut, medan den ursprungliga delens originalfönster bevarades. Kring samma tid byttes dörrar och entrépartier omgestaltades på båda byggnadskropparna. Ca 2005 revs skorstenen och när projektet för Älvsjöstadens påbörjades revs även Steffenssens tillbyggnad. Wennerholms byggnad är fränsett den rivna skorstenen i allt väsentligt bevarad i sitt ursprungliga exteriöra skick, medan interiören idag är så pass utriven att byggnaden närmast är att betrakta som ett tomt skal.

Wennerholms ritningar från 1954 av östra (överst) och västra fasaderna.

KULTURHISTORISK BEDÖMNING AV FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER

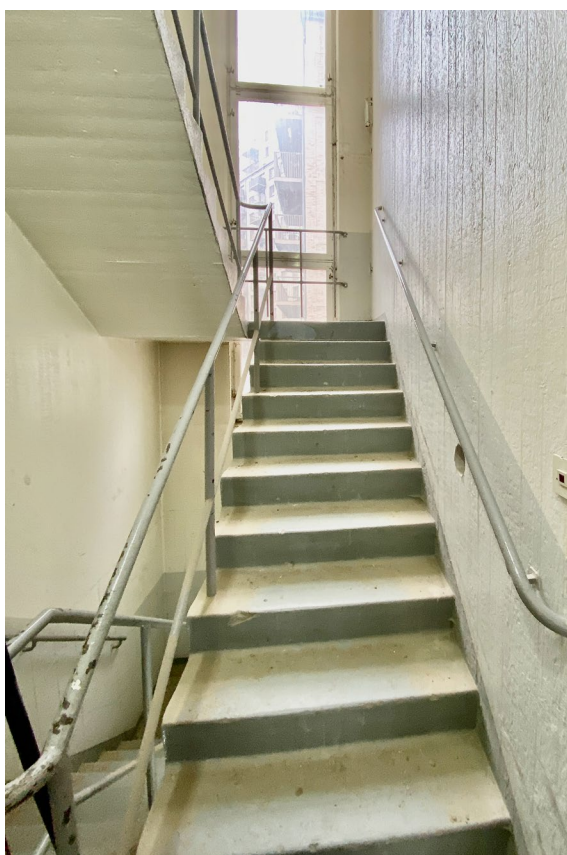
Generella åtgärder interiört

Lokalens interiör präglas idag av stora öppna ytor och volymer med slitna eller tekniskt uttjänta ytskikt/väggar, betongbjälklag etc. Förslaget innebär att nya rumsvolymer, våningsplan och rumssamband adderas. Projektet har strävat efter att bevara den industriella karaktären i så hög grad som möjligt. Ett inre trapphus/trapplopp signifikant för byggnadstiden bevaras i sin helhet, liksom karaktärsbärande element (stolpkonstruktioner, stålbalkar, brädgjutna betongytor etc) i den utsträckning det är möjligt. Förändringarna medför ändå ofrånkomligen att ursprungliga material och konstruktioner i relativt stor utsträckning raderas eller byggs bort, exempelvis takbjälklag som byts ut i sin helhet. Byggnadens ursprungliga funktion som panncentral får sägas vara svåravläst redan i nuläget och var främst kopplad till den sedan tidigare rivna skorstenen, snarare än till byggnadens interiör.

Den nya verksamheten i byggnaden bedöms väl lämpad för byggnaden och dess långsiktiga bevarande. Mot denna bakgrund, samt projektets ambition att i möjligaste mån bevara karaktäristiska byggnadsdetaljer, har samtliga interiöra åtgärder bedömts vara acceptabla från antikvarisk synpunkt.

Interiören präglas idag av slitna eller tekniskt uttjänta ytskikt och konstruktioner.

Karaktärsbärande interiöra detaljer bevaras i så hög utsträckning som möjligt.

Fönsterbyte och nya fönsteröppningar

Historik och nuläge

Byggnaden bevarar sina ursprungliga fönster med bågar av vitmålat trä. Östra fasaden är uppbyggd av tolv fönsteraxlar av stående rektangulära fönster mellan murade pilastrar. Östfasadens norra del har sluten karaktär med fyra högt placerade stående rektangulära fönster. Samma fönsterstorlek återfinns i norra fasaden, fyra stycken i markplan och fyra på våning 12, samt i den smalare och indragna huskroppen på våning 13. Östfasaden inklusive lågdelen i nordvästra hörnet upptas av tio större fönsterpartier bestående av vardera åtta rektangulära lufter. Sydfasaden är fönsterlös. Nuvarande fönsterbågar har inventerats för att undersöka möjligheten att bygga om dessa för förbättrat U-värde. Inventeringen visade att bågar i relativt stor utsträckning är rötskadade, därtill har flera av fönstren misspyrdade lagningar etc. Merparten av lufterna är idag öppningsbara, vilket inte är önskvärt ur ett användarperspektiv då flera av fönstren har en svåråtkomlig placering. Projektet har därför landat i att fönster måste nyttillverkas.

Förslag

Nya fönster utförs som kopior av befintliga fönster, merparten dock ej öppningsbara. Det övre indragna våningsplanet förses i väster med två större fönsterpartier samt två glasade pardörrar som leder ut till en takterrass. Såväl dörrar som fönster utförs i linoljefernissad ek. I samma våningsplan men i östfasad sätts ett mindre fönster igen invändigt men bevaras i fasad. Nya plåtbleck målas i kulör ca NCS S 8000-N.

Kulturhistoriska konsekvenser

Efter inventering av fönstren har alternativet att bygga om ursprungliga fönster till modern standard avseende U-värden mm inte bedömts vara framkomligt. Autenticitetsvärden i form av ursprungligt material med patina raderas därmed. Nya fönster ska tillverkas som exakta kopior av befintliga fönster med hög detaljeringsgrad. Fönsterindelningen liksom fönstrens utförande är avgörande för byggnadens ursprungliga arkitektoniska gestaltning, som genom åtgärden säkerställs långsiktigt. Mot denna bakgrund bedöms åtgärden acceptabel från antikvarisk synpunkt.

De tillkommande större glaspartierna på våning 13 mot takterrassen har medvetet gestaltats som ett nytt tillägg, med bågar och dörrar av linoljefernissad ek lika det nya entrépartiet i söder som gör tillägget tydligt avläsbart som en egen årsring. Ursprunglig fönstersättning bevaras i den smala byggnadskroppens östra fasad, medan ändringarna i den västra fasaden, som är kraftigt indragen från västra fasadlivet, inte är synliga från offentlig miljö i markplan. Ändringarna bedöms mot denna bakgrund som acceptabla från antikvarisk synpunkt.

Östra fasaden är uppbyggd med fönsteraxlar mellan murade pilastrar medan västra fasaden har rektangulära fönsterpartier med åtta lugter vardera. Vid inventering av fönstren har de dömts som tekniskt uttjänta.

Glaspartier tas upp i övre våningsplanets västfasad mot planerad takterrass. 3D-visualiseringen visar att förändringarna inte är synliga från markplan.

Dörrar och portar

Historik och nuläge

Samtliga nuvarande dörrar och portar är sentida, merparten troligen från 1990-talet. Jämfört med ändringsritningarna (sannolikt de slutgiltiga ritningarna) från 1954 har ett dörrläge tillkommit på västfasaden (i lågdelen i ett tidigare fönsterläge). Sydfasaden har idag ett sentida dörrläge medan tidigare dörrlägen satts igen. Östfasaden bevarar sina två ursprungliga dörrlägen (ursprunglig lastport är dock igensatt med träpanel) medan norrfasadens enda ursprungliga dörrläge satts igen. I ritningarna är flertalet av dörrarna ritade med liggande panel (alternativt plåt), men vare sig foton eller andra handlingar som kunnat verifiera de ursprungliga dörrarnas utformning har påträffats.

Förslag

- *Dörrläge nordväst, västfasad:* Befintlig sentida port ersätts av nytt vitmålat träglasparti inkorporerat i fönsterparti, där glasad del följer fönsterindelningen.
- *Dörrläge väst, västfasad:* Nuvarande sentida dörrparti rivs. Dörrläge utgår och ursprungligt fönsterparti återställs.
- *Dörrläge sydväst, västfasad:* Befintlig lastport ersätts av ny lastport klädd med mörk legerad aluminiumplåt (Aurubis Nordic Brass Weathered).
- *Dörr sydfasad:* Dörr och dörrläge utgår. Nya murverksöppningar tas upp för anslutning till den nya tillbyggnaden.

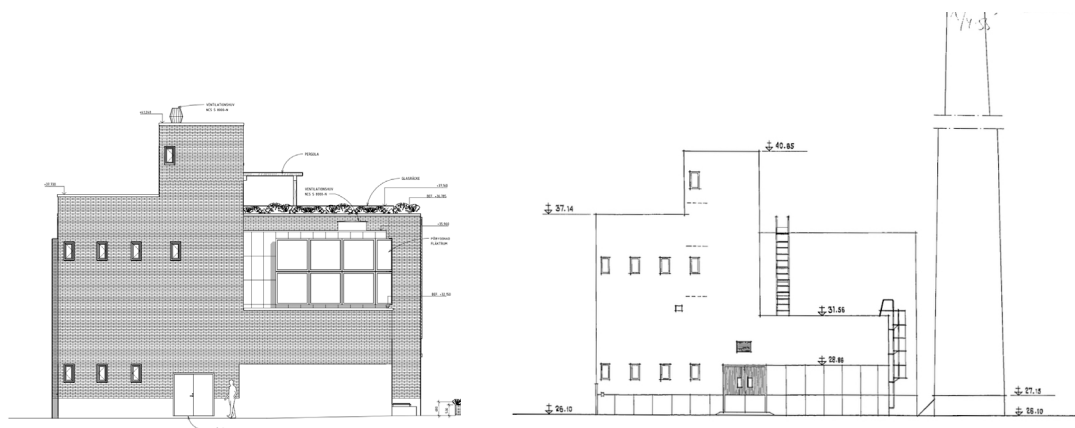
Dörrar västfasad. Dörrparti t.v. ersätts av nytt träglasparti. Dörr i mitten bilden rivs och fönsterparti återställs. Lastport t.h. ersätts av ny lastport klädd med legerad aluminiumplåt.

- *Enkeldörr östfasad*: Dörr rivs och dörrläge utgår. Nytt fönsterparti tillkommer. Sockel muras upp och putsas samt avfärgas lika intilliggande ytor.
- *Lastport östfasad*: Nuvarande nisch för igensatt lastport förlängs åt väster och hela partiet kläs med liggande plåt, i vilket två ståldörrar för utrymning respektive soprum integreras. Plåt och dörrblad i kulör ca NCS S 8000-N.
- *Norrfasad*: Ny pardörr i stål tillkommer i dörrläge strax öster om ursprungligt dörrläge (idag igensatt). Kulör ca NCS S 8000-N.
- Befintlig ståldörr i östfasad plan 13 ersätts av en mindre lucka i stål, kulör ca NCS S 8000-N.

För glasade dörrar mot takterrass samt i tillbyggnad, se *Fönsterbyte och nya fönsteröppningar* respektive *Tillbyggnad i söder*.

*T.v. dörr i sydfasad som rivs. I mitten dörr som ersätts av fönsterparti med uppmurad sockel.
T.h. igensatt lastport som ersätts av utökad plåtklädd nisch och två enkeldörrar i stål.*

Nytt dörrläge i norrfasad placeras snarlikt ursprungligt dörrläge som idag är igensatt.

Kulturhistoriska konsekvenser

Nuvarande dörrar och portar i sentida utförande bedöms ha negativ inverkan på byggnadens kulturhistoriska värden. Föreslagna dörrar och portar har i utformning och material anpassats efter såväl byggnadens karaktär som Wennerholms ursprungliga arkitektoniska gestaltning och bedöms få positiv påverkan på byggnadens kulturhistoriska värden. Samma bedömning gäller återställandet av västfasadens fönsterparti där dörrläge utgår. Föreslagen legerad aluminiumplåt, med ett uttryck snarlikt ärgad brons, för lastport i västfasad är ett något främmande inslag i en industribyggnad från 1950-talet. Mot bakgrund av att materialvalet har bedömts ha arkitektoniska fördelar i andra delar av projektet (se *Nytt fläktrum*) bedöms lastportens plåtbeklädnad vara positiv för byggnadens arkitektoniska helhetsverkan och en åtgärd som kan utföras utan påverkan på byggnadens kulturhistoriska värden.

Sydfasadens dörrlägen har förändrats flera gånger sedan uppförandet och nuvarande sentida dörrläge som försvinner bedöms inte ha något betydande kulturhistoriskt värde.

De östra dörrlägena utgör i nuläget de sista kvarvarande ursprungliga dörrlägena, vilket får tillskrivas ett visst kulturhistoriskt värde. Samtidigt har dörrlägen tillkommit och tagits bort, sannolikt vid upprepade tillfällen, för att anpassa byggnaden efter verksamhetens behov, vilket också ska ses som en del av byggnadens historia och utveckling. För enkeldörren som föreslås utgå har ett alternativ med blinddörr diskuterats, men har bedömts bli ett apart inslag i en funktionalistisk byggnad. Enligt samma princip har ett alternativ där den med panel igensatta lastporten muras igen övervägts. Då det har bedömts svårt att utföra detta med ett estetiskt tilltalande resultat har istället en god arkitektonisk helhetsverkan prioriterats. Mot denna utgångspunkt har den förstörade och plåtklädda nischen med två ståldörrar bedömts vara det bästa alternativet, samtidigt som partiet bibehåller en karaktär typisk för industribyggnader.

Tillkommande pardörr i norrfasad, i dörrläge snarlikt ursprungligt, bedöms inte påverka byggnadens kulturhistoriska värden.

Takmiljö

Historik och nuläge

Takmiljön är i allt väsentligt vara bevarad sedan uppförandet. Samtliga byggnadskroppar har papptäckta flacka motfallstak eller pulpettak med inbyggd avvattning. Takfallen döljs bakom uppmurade och plåtavtäckta krön.

Förslag

Nya tätskikt av svart gummi. I väster tillkommer en takterrass med trall och pergola som inramas av ett staket i glas. Norr om terrassen förses en yta med biotoptak. Tak på

den smala byggnadskroppen (våning 13) samt tak i öster förses liksom tillbyggnaden i söder med sol- och hybridpaneler monterade med 15° lutning. På den smala byggnadskroppens förhöjda del i norr tillkommer ett ventilationsgaller i södra fasaden samt en ventilationshuv på taket.

Taket över byggnadens västra del fotograferat mot norr, där takterrass och biotoptak föreslås tillkomma. Befintliga ventilationshuvor rivs, ny huv samt ventilationsgaller tillkommer istället på den smala byggnadskroppens förhöjda del till höger i bild.

3D-visualiseringar visar att toppen av pergolan och vissa solceller kan skönjas från gatuplan, dock endast i vissa lägen.

Kulturhistoriska konsekvenser

Takterrassen med dess pergola samt biotoptak och solceller är nya tillägg främmande för byggnadstypen. Tack vare murkrönen blir merparten av tilläggen inte synliga från offentlig miljö i gatuplan, endast pergolan och enstaka solpaneler kan i vissa lägen skönjas. Tilläggen bedöms därför kunna accepteras från antikvarisk synpunkt. Utöver byggnadens volym och fönstersättning utgör de framträdande takstegarna karaktärbärande element i den funktionalistiska industribyggnadens gestaltning. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av takstegarna bevaras.

Tillbyggnad i söder

Historik och nuläge

I anslutning mot kraftcentralens södra gavel, där den nu rivna tillbyggnaden från 1960-talet tidigare anslöt, medger detaljplanen en ny tillbyggnad. Sydgavelns gestaltning är efter rivningen av den tidigare tillbyggnaden snarlik den ursprungliga, fönsterlös med en dörr i sentida läge.

Befintlig sydfasad från sydost.

3D-visualisering över tillbyggnad från sydväst.

Förslag

En två våningar hög tillbyggnad som upptar hela sydfasadens bredd uppförs med en glasklädd stolpkonstruktion av LVL-balkar som betsas i ton snarlik alm. Glasparti utförs med klarglas och pulverlackade metallprofiler (ca NCS S 8000-N). Den glasklädda stolpkonstruktionen upptar de två övre våningarna och vilar på ett entréparti med platsgjuten bärande betongstomme och ett yttre platsmurat murverk av gult tegel. Tegel ska ha samma format och färgton som teglet i befintlig byggnad. Träpartier och dörrar utförs i linoljefernissad ek och klarglas.

Kulturhistoriska konsekvenser

Den ursprungliga sydfasaden har i jämförelse med övriga fasader inga framträdande arkitektoniska detaljer som är av betydelse för byggnadens karaktär. Den byggdes dessutom för redan ett decennium efter uppförandet. Inga kulturhistoriska värden går i den meningen förlorade till följd av den nya tillbyggnaden. Föreslagen tillbyggnad bedöms vara väl anpassad till byggnadens industriella karaktär, liksom i fråga om volym och proportioner. Tillbyggnaden uppförs två våningar hög, vilket bevarar byggnadens karakteristiska profil med det övre våningsplanets smala byggnadskropp. Den öppet redovisade stolp-/fackverkskonstruktionen har en tydligt funktionalistisk prägel som ideologiskt harmonierar med den ursprungliga byggnaden. Materialvalen glas och trä gör samtidigt att byggnadskroppen framträder som ett tydligt tillägg utan att konkurrera med upplevelsen av ursprungsbyggnaden. Helheten sammangjuts av den nedre våningens murverk i gult tegel, som ansluter till den ursprungliga tegelarkitekturen samtidigt som den pelarburna arkitekturen samspelar väl med östfasadens murade pilastrar.

Nytt fläkttrum

Historik och nuläge

–

Förslag

För att fläkttrum inte ska uppta utrymme interiört som i stället kan användas för verksamheten föreslås ett fläkttrum förläggas exteriört ovanpå lågdelen i byggnadens nordvästra hörn. Fläkttrummet utgörs av en rektangulär fönsterlös volym skivtäckt i mörk legerad aluminiumplåt (Aurubis Nordic Brass Weathers). Fläkttrummet kläs med metallkassetter i samma material, vilka förses med individuell konstnärlig utsmyckning enligt senare förslag, exempelvis genom prägling eller etsning.

Kulturhistoriska konsekvenser

Det föreslagna fläkttrummet bedöms vara en konstruktiv och genomarbetad lösning där tekniska behov inryms i ett välfunnet läge. Den nya volymen är ofrånkomligen ett

nytt tillägg i byggnadens exteriör. Gestaltningen ansluter till ursprungsbyggnadens kubistiska arkitektur men tack vare sin avvikande materialitet och konstnärliga utsmyckning framstår fläktrummet som ett tillägg med koppling till såväl byggnadens historik som industribyggnad som till den nya verksamheten, samtidigt som upplevelsen av byggnadens ursprungliga volym och utformning bevaras. Den föreslagna legerade aluminiumplåten Aurubis Nordic Brass Weathers har ett estetiskt tilltalande uttryck snarlikt ärgad brons och åldras väl över tid. Goda exempel på detta är Stockholms Hamns biljettkiosker på Strömkajen. Åtgärden medför även att fyra ursprungliga fönster byggs för. Dessa har underordnad betydelse för byggnadens arkitektur och förslaget bedöms i detta avseende inte ha betydande påverkan på byggnadens kulturhistoriska värden.

ANTIKVARISKT UTLÅTANDE

Förslaget innebär ett relativt stort förändringstryck på den kulturhistoriskt värdefulla byggnaden, vilket i ljuset av inte minst interiörens nuvarande skick får ses som en naturlig följd av att byggnaden ska kunna få en ny användning samt uppdateras för att möta dagens krav på klimat mm. Ny planerad verksamhet bedöms vara gynnsam för byggnadens långsiktiga bevarande, vilket i sig har positiva konsekvenser för byggnadens kulturhistoriska värden.

Förslaget bedöms vara väl genomarbetat med respekt för Wennerholms ursprungliga arkitektur och med fokus på att bevara byggnadens industriella karaktär. Nyttillkomna byggnadskroppar i form av tillbyggnad med entréparti samt fläktrum bedöms utifrån detta vara tillägg som kan genomföras utan negativ påverkan på upplevelsen av byggnadens ursprungliga arkitektur, som karakteriseras av kubiska volymer med varierande byggnadshöjd.

Exteriört har föreslagna ändringar av dörrpartier inklusive återställning av fönsterparti sammantaget bedömts få positiv inverkan på byggnadens kulturhistoriska värden. Förändringarna i takmiljö, med nya fönster och dörr- och partier, takterrass med pergola, solpaneler mm är tillägg främmande för byggnadens karaktär men har bedömts kunna accepteras då de är osynliga eller i enstaka vyer knappt skönjbara från gatumiljö. Att takterrassen och intilliggande dörr- och fönsterpartier är välgestaltade och framträder som en egen årsring med tydlig koppling till det nya entrépartiet har också legat till grund för bedömningen. Avgörande för upplevelsen av såväl den omgestaltade takmiljön som byggnadens karakteristiska siluett är att de ursprungliga takstegen bevaras i så stor utsträckning som möjligt.

Ur antikvariskt perspektiv hade det varit önskvärt att mer ursprungligt material hade bevarats, främst gäller detta träfönstren vars utformning och indelning har avgörande betydelse för den arkitektoniska helhetsbilden. Byte av fönster har bedömts antikvariskt acceptabelt mot bakgrund av att fönstren bedömts vara tekniskt utjänta. En förutsättning för bedömningen är att nyttillverkade fönster utförs som exakta kopior av ursprungliga fönster med synnerligen högt ställda krav på detaljering gällande proportioner, profiler, virkeskvalitet, glastyp, fönsterindelning etc. För interiören är det centralt att ambitionen att i möjligaste mån bevara byggnadsdetaljer med industriell karaktär efterlevs. Ett tydligt exempel är brädgjutna betongväggar och -tak.

Sammantaget bedöms de föreslagna åtgärderna leva upp till plan- och bygglagens krav på varsamhet och förbud mot förvanskning. Projektet bör följas av antikvarisk sakkunnig.

Stockholm 2025-05-16

Henrik Nilsson

*Byggnadsantikvarie och sakkunnig kontrollant
av kulturvärden - K, enligt Boverkets föreskrifter
Medlem i SBA, Sveriges Byggnadsantikvarier*

Max Laserna

*Byggnadsantikvarie och sakkunnig kontrollant
av kulturvärden - K, enligt Boverkets föreskrifter
Medlem i SBA, Sveriges Byggnadsantikvarier*